

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedy JUDr. Jakuba Camrdy a soudců JUDr. Lenky Matyášové a Mgr. Ondřeje Mrákoty v právní věci žalobce: **M. A.**, zast. JUDr. Miroslavem Hlavničkou, advokátem se sídlem Politických vězňů 21, Praha 1, proti žalovanému: **Ministerstvo vnitra**, se sídlem Nad Štolou 3, Praha 7, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti usnesení Krajského soudu v Ústí nad Labem ze dne 11. 12. 2013, č. j. 78 Az 2/2013 - 16,

t a k t o :

- I. Kasační stížnost **s e z a m í t á .**
- II. Žalovanému **s e** náhrada nákladů řízení o kasační stížnosti **n e p ř i z n á v á .**

O d ů v o d n ě n í :

Rozhodnutím ze dne 10. 10. 2013, č. j. OAM-170/ZA-ZA06-K03-2012, žalovaný žalobci neudělil mezinárodní ochranu podle § 12, § 13, § 14, § 14a ani § 14b zákona č. 325/1999 Sb., o azylu a o změně zákona č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o azylu“).

Žalobce napadl dne 24. 10. 2013 rozhodnutí žalovaného žalobou u Krajského soudu v Ústí nad Labem, který ji usnesením ze dne 11. 12. 2013, č. j. 78 Az 2/2013 - 16, odmítl.

V odůvodnění usnesení krajský soud konstatoval, že podaná žaloba neobsahovala náležitosti vyžadované v § 71 odst. 1 s. ř. s., neboť v ní chyběl údaj o tom, z jakých konkrétních skutkových a právních důvodů žalobce rozhodnutí žalovaného napadá. Žalobce totiž podal pouze formulářovou žalobu s univerzálním obsahem pojednávajícím

výlučně v obecné rovině o procesním pochybení žalovaného. Je pravdou, že žalobce v závěru žaloby požádal soud o ustanovení zástupce z řad advokátů, nicméně ke své žádosti nikterak nedoložil své osobní a majetkové poměry. Proto soud přípisem ze dne 5. 11. 2013, č. j. 78 Az 2/2013 – 13, žalobci zaslal formulář ke zjištění jeho osobních, majetkových a výdělkových poměrů a vyzval ho, aby ho vyplněný vrátil soudu ve lhůtě jednoho týdne. Ačkoliv žalobci byly výzva a příslušný formulář řádně doručeny dne 7. 11. 2013 vhozením do schránky na jím uváděné adrese, žalobce přesto soudu své majetkové poměry nedoložil.

V důsledku toho krajský soud rozhodl prvním výrokem usnesení ze dne 20. 11. 2013, č. j. 78 Az 2/2013 - 14, že žádosti žalobce o ustanovení zástupce z řad advokátů se nevyhovuje. Zároveň druhým výrokem tohoto usnesení žalobci s odkazem na § 37 odst. 5 s. ř. s. uložil, aby v souladu s § 71 odst. 1 písm. d) s. ř. s. uvedl, z jakých konkrétních skutkových a právních důvodů rozhodnutí žalovaného napadá. Žalobce byl přitom poučen o tom, že pokud nebude žaloba v soudem stanovené desetidenní lhůtě doplněna, nebude možné pro tento nedostatek v řízení pokračovat a soud žalobu odmítne. Ačkoli bylo toto usnesení žalobci řádně doručeno dne 22. 11. 2013 vhozením do domovní schránky na jím uváděné adrese, žalobce na výzvu k odstranění vad žaloby nikterak nereagoval, a proto krajský soud s odkazem na § 46 odst. 1 písm. a) s. ř. s. žalobu odmítl.

Žalobce (stěžovatel) napadl usnesení krajského soudu kasační stížností, v níž uvádí, že sice „uznává, že z neznalosti věci podal svoji žalobu proti rozhodnutí Ministerstva vnitra, jakož i samotnou žádost o azyl nesprávně“, důvodem ovšem byla jazyková bariéra. Přitom stěžovatel ke kasační stížnosti přikládá vyplněný formulář o svých osobních, majetkových a výdělkových poměrech, který stěžovatel neodeslal krajskému soudu z toho důvodu, že nepochopil jeho smysl.

Stěžovatel dále uvádí, že se považuje za uprchlíka, který se stal otcem dvou nezletilých dětí (dvojčat), a to J. a M. L., narozených dne x, a má k nim vyživovací povinnost, což stěžovatel dokládá přiloženým rozsudkem Okresního soudu v Děčíně ze dne 23. 9. 2013, č. j. 10 Nc 18/2013 – 12. Stěžovatel má povinnost se o své děti, jakož i o svou družku, M. L., starat a tento stav dle jeho názoru není řešitelný jinak, než aby mu byl udělen azyl.

Z uvedených důvodů stěžovatel žádá Nejvyšší správní soud, aby usnesení krajského soudu zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení.

Stěžovatel zároveň v kasační stížnosti navrhl, aby Nejvyšší správní soud přiznal této kasační stížnosti odkladný účinek. O tomto návrhu však Nejvyšší správní soud nerozhodoval, neboť kasační stížnost ve věci mezinárodní ochrany má odkladný účinek ze zákona (§ 32 odst. 5 zákona o azylu).

Žalovaný ve vyjádření ke kasační stížnosti uvádí, že k dané problematice již existuje rozsáhlá judikatura Nejvyššího správního soudu, a vzhledem k tomu, že kasační stížnost směřuje výhradně do procesní činnosti krajského soudu, ponechává její právní hodnocení na Nejvyšším správním soudu.

Nejvyšší správní soud nejprve přezkoumal formální náležitosti kasační stížnosti a shledal, že kasační stížnost je podána včas, neboť byla podána ve lhůtě dvou týdnů od

pokračování

doručení napadeného usnesení (§ 106 odst. 2 s. ř. s.), je podána osobou oprávněnou, neboť stěžovatel byl účastníkem řízení, z něhož napadené usnesení vzešlo (§ 102 s. ř. s.), a je zastoupen advokátem (§ 105 odst. 2 s. ř. s.).

Pokud jde ovšem o důvody kasační stížnosti a jejich přípustnost (§ 103 a § 104 s. ř. s.), je třeba říci, že kasační stížnost je na samé hranici projednatelnosti, neboť ač ji jménem stěžovatele podal jeho zástupce, kterým je advokát, je tato kasační stížnost zpracována mimořádně nekvalitně a jen velmi obtížně z ní lze dovodit, z jakých přípustných důvodů (§ 103 a § 106 odst. 1 s. ř. s.) stěžovatel předmětné usnesení krajského soudu napadá.

Nejvyšší správní soud především zdůrazňuje, že kasační stížnost proti pravomocnému rozhodnutí krajského soudu lze podat pouze z důvodů taxativně vymezených v § 103 odst. 1 písm. a) až e) s. ř. s., opírá-li se kasační stížnost o jiné důvody, než které jsou vymezeny v § 103 s. ř. s., nebo o důvody, které stěžovatel neuplatnil v řízení před krajským soudem, ač tak učinit mohl, jedná se o kasační stížnost nepřipustnou (§ 104 odst. 4 s. ř. s.).

V posuzovaném případě navíc stěžovatel kasační stížností napadl usnesení krajského soudu o odmítnutí žaloby. Takovou kasační stížnost lze opřít pouze o důvody nezákonnosti tohoto rozhodnutí dle § 103 odst. 1 písm. e) s. ř. s. [viz např. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 21. 4. 2005, č. j. 3 Azs 33/2004 - 98, publikovaný pod č. 625/2005 Sb. NSS]. Pod tento důvod spadá i případ, kdy vada řízení před soudem měla nebo mohla mít za následek vydání nezákonného rozhodnutí o odmítnutí žaloby (viz též rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 6. 12. 2005, č. j. 6 As 4/2004 - 53, dostupný na www.nssoud.cz).

Jelikož tedy kasační stížnost v daném případě nesměruje proti meritornímu rozhodnutí krajského soudu, nemůže se ani Nejvyšší správní soud zabývat věcí samou, tj. otázkou zákonnosti žalobou napadeného rozhodnutí žalovaného. Předmětem posouzení Nejvyššího správního soudu v daném řízení může být toliko otázka, zda krajský soud postupoval správně, když žalobu stěžovatele pro neodstranění jejích vad odmítl. K tomu, aby tak ovšem Nejvyšší správní soud mohl učinit, je třeba, aby stěžovatel ve smyslu § 103 odst. 1 písm. e) s. ř. s. v kasační stížnosti konkrétně namítal, jaké nezákonnosti či vady řízení se krajský soud v souvislosti s odmítnutím žaloby dopustil.

Většina tvrzení, která stěžovatel, ač zastoupen profesionálem v oboru práva, v kasační stížnosti uvádí a k nimž přikládá zmiňované listiny, je tedy v daném ohledu zcela irelevantních, resp. jedná se ve smyslu § 104 odst. 4 s. ř. s. o nepřipustné kasační námitky. Jedinou přípustnou námitku, kterou lze z obsahu kasační stížnosti při projevení nejvyšší možné míry velkorysosti dovodit, je tvrzení, že stěžovatel nerozuměl výzvám soudu psaným českým jazykem, proto na tyto výzvy nereagoval a z tohoto důvodu mělo patrně v konečném důsledku dojít k odmítnutí žaloby.

V tomto rozsahu tedy Nejvyšší správní soud shledal kasační stížnost přípustnou.

Nejvyšší správní soud se ve smyslu § 104a s. ř. s. dále zabýval otázkou, zda kasační stížnost svým významem podstatně přesahuje vlastní zájmy stěžovatele. Pokud by tomu

tak nebylo, musela by být podle tohoto ustanovení odmítnuta jako nepřijatelná. Výklad zákonného pojmu „přesah vlastních zájmů stěžovatele“, který je podmínkou přijatelnosti kasační stížnosti, provedl Nejvyšší správní soud již ve svém usnesení ze dne 26. 4. 2006, č. j. 1 Azs 13/2006 - 39, publikovaném pod č. 933/2006 Sb. NSS.

Nejvyšší správní soud shledal kasační stížnost v již vymezeném rozsahu přijatelnou, neboť v daném případě, jak již bylo řečeno, krajský soud žalobu odmítl, a tedy věc stěžovatele meritorně neposuzoval a je tak třeba v mezích uplatněné stížní námitky posoudit, zda se tak stalo v souladu se zákonem.

Nejvyšší správní soud tedy posoudil kasační stížnost v mezích jejího rozsahu a uplatněného důvodu (§ 109 odst. 3 a 4 s. ř. s.) a dospěl k závěru, že není důvodná. Neshledal přitom, že by napadené rozhodnutí krajského soudu či jemu předcházející řízení trpělo vadami, k nimž by musel přihlédnout dle § 109 odst. 4 s. ř. s. z úřední povinnosti, naopak se plně ztotožnil s postupem krajského soudu, jak byl popsán v rekapitulační části tohoto rozsudku.

K uplatněné stížní námitce Nejvyšší správní soud konstatuje, že se již otázkou, zda a do jaké míry má žalobce ve věcech mezinárodní ochrany v řízení před krajským soudem právo na tlumočníka či na komunikaci v jiném než českém jazyce, ve své judikatuře opakovaně zabýval. Např. v rozsudku ze dne 29. 1. 2010, č. j. 5 Azs 54/2009 - 42, dostupném na www.nssoud.cz, Nejvyšší správní soud posuzoval, zda právo na tlumočníka, jak je zakotveno v právním řádu České republiky, lze vztahovat i na písemný styk mezi soudem a účastníky řízení. Nejvyšší správní soud připomněl, že podle čl. 37 odst. 4 Listiny základních práva a svobod, *„kdo prohlásí, že neovládá jazyk, jímž se vede jednání, má právo na tlumočníka“*, a že podle stanoviska pléna Ústavního soudu ze dne 25. 10. 2005, sp. zn. Pl. ÚS-st. 20/05, nedopadá toto právo garantované v citovaném čl. 37 odst. 4 Listiny na písemný styk soudu s účastníky řízení. Ústavní soud však zároveň nevyločil, že konkrétní zákonná úprava práva na tlumočníka může poskytovat vyšší standard ochrany práv účastníků řízení.

Na zákonné úrovni je právo na tlumočníka zakotveno v § 18 odst. 2 o. s. ř., který je v důsledku § 64 s. ř. s. použitelný i v soudním řízení správním. Ustanovení § 18 odst. 2 s. ř. s. stanoví, že soud ustanoví tlumočníka účastníku řízení, jehož mateřštinou je jiný než český jazyk, jakmile taková potřeba vyjde v řízení najevo. Podle dosavadní poměrně rozsáhlé judikatury Nejvyššího správního soudu na toto téma (srov. rovněž rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 21. 4. 2005, č. j. 2 Azs 52/2005 - 47, www.nssoud.cz) povinnost ustanovit účastníku řízení tlumočníka podle § 18 odst. 2 o. s. ř. vzniká soudu pouze tehdy, pokud taková potřeba vyjde najevo, tedy pokud se v řízení objeví konkrétní skutečnost nasvědčující potřebě tlumočníka ustanovit a pokud se po jejím prověření soudem ukáže, že účastník k řádnému uplatňování svých práv v soudním řízení tlumočníka potřebuje. Takovouto konkrétní skutečností je samozřejmě v první řadě, pokud o ustanovení tlumočníka účastník sám požádá. Další takovou skutečností však může být zejména to, že účastník se soudem začne komunikovat jiným než českým jazykem, nebo to, že z jeho projevů (vedených v jazyce českém) je patrné, že se česky nemůže dorozumět dostatečně dobře. Podle rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 26. 10. 2007, č. j. 2 Afs 36/2007 - 86, rovněž dostupném na www.nssoud.cz, lze po

pokračování

účastníku řízení spravedlivé požadovat, aby skutečnost, že jazyku, v němž se vede řízení, nerozumí, dal příslušnému orgánu najevo.

V souladu s uvedeným je tedy zřejmé, že povinnost soudu podle § 18 odst. 2 o. s. ř. ustanovit účastníku řízení, jehož mateřštinou není český jazyk, tlumočníka závisí primárně na tom, zda se v řízení objeví konkrétní skutečnost nasvědčující potřebě tlumočníka ustanovit. Při posuzování toho, zda taková konkrétní skutečnost najevo vyšla či ne, pak Nejvyšší správní soud klade velký důraz na vlastní aktivitu účastníka řízení (srov. již citovaný rozsudek ze dne 29. 1. 2010, č. j. 5 Azs 54/2009 - 42, www.nssoud.cz).

Nejvyšší správní soud tedy uvedené zásady aplikoval na posuzovaný případ a musel dospět k závěru, že se zde neobjevily konkrétní skutečnosti, které by nasvědčovaly potřebě tlumočníka stěžovateli ustanovit. Stěžovatel podal sám svým jménem žalobu ke krajskému soudu v jazyce českém. Byť se jednalo o tzv. formulářovou žalobu, stěžovatel v ní soudu nesdělil, že by nerozuměl českému jazyku ani nepožádal o to, aby soud ustanovil i pro písemnou komunikaci se stěžovatelem tlumočníka a aby mu zasílal jednotlivé výzvy či sdělení v jiném než českém jazyce. Pokud následně stěžovatel obdržel od krajského soudu formulář o osobních, majetkových a výdělkových poměrech s pokynem k jeho vyplnění a tomuto formuláři ani výzvě soudu nerozuměl, jak tvrdí v kasační stížnosti, měl nejpozději v této fázi řízení dát uvedenou skutečnost krajskému soudu najevo, což však neučinil a na tuto výzvu žádným způsobem nereagoval. Zcela shodně se stěžovatel zachoval, když mu krajský soud doručil již zmiňované usnesení ze dne 20. 11. 2013, č. j. 78 Az 2/2013 - 14, jehož prvním výrokem byla zamítnuta žádost stěžovatele o ustanovení zástupce z řad advokátů a jehož druhým výrokem bylo stěžovateli uloženo, aby žalobu doplnil o nezbytné žalobní body. Stěžovatel opět krajskému soudu nesdělil, že usnesení krajského soudu nerozumí ani nepodal proti prvnímu výroku tohoto usnesení o zamítnutí žádosti o ustanovení zástupce kasační stížnost, ač byl k tomu oprávněn a o tomto svém oprávnění byl řádně poučen, ani na výzvu k doplnění žaloby obsaženou v druhém výroku tohoto usnesení nijak nereagoval. Krajský soud tudíž neobdržel ze strany stěžovatele žádný signál o tom, že by stěžovatel nebyl schopen porozumět výzvám, které mu krajský soud adresoval. Vzhledem k naprosté pasivitě stěžovatele, který nerefletoval na výzvu krajského soudu k doplnění nezbytných náležitostí žaloby, krajský soud postupoval v souladu se zákonem, pokud žalobu podle § 37 odst. 5 ve spojení s § 46 odst. 1 písm. a) s. ř. s. odmítl.

Nejvyšší správní soud tedy neshledal kasační stížnost důvodnou, a proto ji na základě § 110 odst. 1 *in fine* s. ř. s. zamítl.

Výrok o náhradě nákladů řízení se opírá o § 60 odst. 1 ve spojení s § 120 s. ř. s. Žalovaný měl ve věci úspěch, žádné náklady řízení nad rámec běžné administrativní činnosti mu však v řízení o kasační stížnosti nevznikly, proto mu jejich náhradu Nejvyšší správní soud nepřiznal.

Poučení: Proti tomuto rozsudku **nejsou** opravné prostředky přípustné (§ 53 odst. 3, § 120 s. ř. s.).

V Brně dne 30. ledna 2014

JUDr. Jakub Camrda
předseda senátu